

DOI: <https://doi.org/10.36719/2663-4619/98/65-70>

Günay Əliyeva
AZMİU-nun nəzdində İnşaat kolleci
aliyevagunay23@gmail.com

DÜZGÜN YAZI QAYDALARINA (ORFOQRAFIYA) YİYƏLƏNMƏYİN BAŞLICA ŞƏRTLƏRİ

Xülasə

Düzgün orfoqrafiya və qrammatika standartlarına nail olmaq üçün dilimizi yaxşı qavramaq və onun əsasları öyrənmək üçün fədakarlıq tələb olunur. Hər şeydən əvvəl sözləri düzgün yazma bilmək onların fonetikasını hərtərəfli başa düşməkdən asılıdır. Şagirdlər sözlərdə səs-simvol əlaqələrini tanımağı öyrəndikdə, danışq dilini yazıya çevirə bilirlər. İkinci səbəb odur ki, sözlərin necə birləşdirildiyini bilmək ("köklər", "ön şəkilçilər" və "son şəkilçilər") orfoqrafiyaya kömək etməkdədir. Sözlərin mənşəyini öyrənmək həm düzgün yazılış həm də düzgün tələffüz üçün önəmlidir.

Açar sözlər: yazı qaydaları, düzgün tələffüz, akademik fəaliyyət

Gunay Aliyeva
College of Construction under AUAC
aliyevagunay23@gmail.com

Main conditions for learning correct writing rules (spelling)

Abstract

It takes commitment to understand the language and its foundations to reach standards of proper spelling and grammar. First and foremost, knowing the phonetics of a word is crucial for accurate spelling. Learning to decode words by their sound-symbol correlations equips pupils to put their spoken language into written form. The second justification is that spelling becomes easier when one is familiar with the building blocks of words ("roots," "prefixes," and "suffixes"). To master proper spelling and pronunciation, one must study the meanings of words.

Keywords: writing rules, correct pronunciation, academic activity

Giriş

Bacarıqlı ünsiyyətçil və bu sahədə mütəxəssis olmağın ən vacib aspektlərindən biri düzgün orfoqrafiya standartlarını öyrənməkdir. Sözləri düzgün yazmaq bacarığı dil normaları və təcrübələri ilə dərinlən tanışlığı göstərir və həmçinin yazılı ifadəni təkmilləşdirir. Düzgün orfoqrafiyanın əldə edilməsi mürəkkəb və daim dəyişən bir prosesdir və bu səriştənin yetişməsi üçün zəruri olan bir neçə əsas amili əhatə edir.

Fonetikanın möhkəm qavrayışı və ya dilin səsləri və simvolları arasındakı əlaqə səriştəli yazının əsasını təşkil edir. Fonetika prosesi insanlara eşitmə məlumatını onun yazılı ekvivalentinə çevirməyə imkan verməklə danışq və yazılı dil arasındakı boşluğu aradan qaldırır. Şagirdlər fonetikanı möhkəm qavradıqda orfoqrafiyanın mürəkkəblilikləri ilə məşğul olmağa daha yaxşı hazırlanırlar. Bu, onlara sözlərin tələffüzünü ayırd etməyə və düzgün hərf birləşmələrindən istifadə etməyə imkan verir.

Söz quruluşunun öyrənilməsi fonetikadan üstündür. Bunun üçün sözlərin quruluş bloklarını – köklərini və şəkilçilərini onların necə formalaşmasına nəzarət edən qaydaları aşkara çıxarmaq lazımdır. Şagirdlər sözlərin və ya morfologiyanın struktur bloklarını araşdırarkən linqvistik incəliyi və orfoqrafiyada dəqiqliyi yüksək qiymətləndirirlər. Orfoqrafiya meyllərini və xüsusiyyətlərini tapmaq üçün başqa bir vasitə sözlərin haradan gəldiyini və zamanla necə inkişaf etdiyini araşdıran etimoloji tədqiqat aparmalı və bundan düzgün istifadə edilməlidir.

İnsanlar mütəmadi olaraq müxtəlif orfoqrafik problemlərlə qarşılaşırlar və söz ehtiyatları böyük və əhatəli olduqda ifadə üçün ən uyğun sözləri seçməyə daha çox meyllidirlər. Müxtəlif sözləri oxumaq və yazmaq düzgün yazı bacarıqlarının formalaşmasına və qrammatik qaydalardan təbii istifadəni təşviq edir. Nəticədə söz ehtiyatının genişləndirilməsi orfoqrafiyanın mənimsənilməsi prosesinin tərkib hissəsinə çevrilir.

Aydın olur ki, aydın və səlis yazmaq üçün yazı qaydalarına əməl etmək üçün detallara çox diqqət yetirmək vacibdir. Bunun üçün sözlərin mənalarına və xüsusiyyətlərinə qarşı diqqətli olmaq, hərflər birləşmələrini hərtərəfli araşdırmaq və samitləri tanımaq bacarığı tələb olunur.

Orfoqrafiya bacarıqlarına yiyələnmək həm də yüksək səviyyədə kontekstual məlumat tələb edir. Sözü necə yazıldığını başa düşməyin ən yaxşı yolu onun kontekstdə istifadəsinə baxmaqdır. Müxtəlif sözlərin qrammatik funksiyasından, zamanından və ya cümlə istifadəsindən asılı olaraq müxtəlif yazılışları ola bilər. Orfoqrafiya qaydalarının mürəkkəb və dəqiq tətbiqi bu kontekstual incəlikləri aşkar etmək qabiliyyəti ilə gücləndirilir.

Yazılarını təkmilləşdirməyə gəldikdə, təsirli rəy üsulları həqiqətən vacibdir. Fərdlər təlimatçıların, sinif yoldaşlarının konstruktiv tənqidi və ya özünüqiymətləndirmə yolu ilə yazılarının təkmilləşdirilməsi üçün güclü tərəflər və sahələr haqqında fikir əldə edə bilərlər. Davamlı təkmilləşdirmə prosesini təmin edən bu əks əlaqə vasitəsilə tələbələr səhvləri aşkar edib düzəldə, orfoqrafiya qaydalarını qavrayışlarını gücləndirə və linqvistik incəliklər haqqında daha çox məlumatlılıq inkişaf etdirə bilərlər.

Orfoqrafiya biliyinin təkmilləşdirilməsi bu gün ana dili təhsili qarşısında duran ən aktual problemlərdən biridir. Ana dili müəllimlərinin keçdiyi bütün dərslərin ardıcıl olaraq şagirdlərin orfoqrafik biliyinin yüksəldilməsinə yönəldilməsi vacibdir.

Sözü fonetik cəhətdən araşdırılması, onun morfoloji quruluşunun öyrənilməsi müstəqil və səlis yazma zamanı köməyə çatmaqdadır. Bu qabiliyyət uzun müddət davam edən təcrübənin məhsulu olan mürəkkəb səriştə olan yazı bacarığının əsasını təşkil edir. Mükəmməl yazıya yiyələnmək üçün təhlil etmək bacarığı, təcrübə və yaddaş qədər vacibdir. Müqayisə üsulundan istifadə etməklə söz qrammatikası və orfoqrafiya hadisələrinin oxşar və fərqli cəhətlərini müəyyən etmək üçün də istifadə olunur.

Qrammatik nəzəriyyə və orfoqrafiya qaydalarının mənimsənilməsi tələbələrin yaxşı yazı bacarıqlarının inkişafı üçün zəmin yaradır. Orfoqrafik prinsiplər ayrı-ayrı sözlərdən çox, müəyyən xüsusiyyətləri paylaşan bütün söz qruplarının yazılışını tənzimləyir. Məlum olub ki, qaydanın bu elementi yazı prosesinin hər bir sözü əzbərləmək məcburiyyətində qalmasının qarşısını alır və ona qaydaya uyğun olaraq bütün söz qruplarını yazmağa imkan verir (Masharipovna, 2021: 206-210).

Orfoqrafiyanın öyrənilməsi yazı və oxumaq üçün də vacibdir, lakin orfoqrafiyanın necə öyrədilməsi mübahisəli məsələdir. Uşaqlar oxuyarkən sözlərlə qarşılaşdıqda müəyyən dərəcədə orfoqrafiyanı öyrənsələr də, bu, çox vaxt onların yazı bacarıqlarının inkişafında ləngimələrə səbəb olur. Uşaqlara sistemli orfoqrafiya təlimatı təkcə sözlərin necə yazılış olduğunu yadda saxlamaq üçün deyil, həm də yazı sisteminin necə işlədiyini öyrənmək üçün lazımdır (Treiman, 2018: 235-239).

Son illərdə baş verən texnoloji inqilab akademik yazıların çoxalmasına səbəb oldu, bu isə məlumatlarının artması mətn prosessorlarının əhəmiyyətini vurğuladı, artıq yazı qaydalarının tələblərinə daha çox diqqət artdı (Kale, 2018).

Həmçinin, artıq yazı qaydalarının tələblərinin yoxlanılması süni intellekt vasitəsilə əyata keçirilir bu isə xətanın ən minimuma endirilməsi məqsədini daşıyır (Song, Vold, Madan, Schilder, 2022; Wu, Lin, Leng, Li, Hu, 2022: 104-108).

Yazmaq bacarıqlarının inkişaf etdirilməyi öyrənmək azyaşlıların düşüncə proseslərinin əsasını təşkil edir. Yazı oxumaqla sıx əlaqəli olduğundan, o, həm də ünsiyyət bacarıqlarına və yeni məlumatların öyrənilməsinə kömək edir. Bütün dilləri öyrənmək üçün istifadə olunan kommunikativ-funksional modeldən başlayaraq, müəyyən metodoloji qeyri-müəyyənlikləri aydınlaşdırmaq və düzgün yazı bacarıqlarının inkişaf etdirmək üçün istifadə olunan effektiv yanaşmaların tətbiqinə işıq salmaq olduqca önəmlidir (Kelemen, 2019: 183-197).

Azərbaycan Respublikasında yazı bacarıqlarının inkişaf prosesi

Bir sıra digər sahələrdə olduğu kimi, tədris materialına dəyişikliklər müasir dövr tərəfindən tətbiq edilmişdir. Biz passiv, birtərəfli öyrənmədən və daha dinamik, birgə öyrənməyə doğru hərəkət etdikdə, tənqidi, yaradıcı və məntiqi düşüncə kortəbii yaddaşı əvəz etdi. Bu tələbənin şəxsi inkişafı istər-istəməz cəmiyyətin tələb və istəklərinə cavab verən kadr hazırlığına gətirib çıxarır. 2006-cı ildə ilk dəfə olaraq “Azərbaycan Respublikasında ümumi təhsilin Konsepsiyası (Milli Kurikulum)” yaradılmış, “Azərbaycan Respublikasında ümumi orta təhsilin dövlət standartları” sənədi hazırlanmışdır. Təhsil İslahatı Proqramında qeyd edilmişdir ki, “Hər bir fənn üzrə məzmun, texnologiyalar və şagirdin qiymətləndirilməsi mexanizmləri” ən azı altı ildir fəaliyyət göstərən bu kurikulumun tərkib hissəsidir.

Azərbaycan dili tədris proqramının əsas məqsədi şagirdlərə səlis və düzgün nitqin inkişafı üçün zəruri olan vərdişləri, bilik və bacarıqları aşılamaqdan ibarətdir. Azərbaycan dilinin tədrisində əhatə olunan fənn sahələrinə oxuma, yazma, danışma, dinləmə və anlama daxildir. Öz dilini öyrətməyə bənzər, bu mövzu mütəxəssis biliyi və xüsusi təlimatçı tələb edir. Kurikulumun tələblərindən və dərs planından başqa, pedaqoqlar şagirdlərində tənqidi təfəkkür, orijinallıq və təşəbbüskarlığı inkişaf etdirmək üçün təhsilin innovativ yollarını fəal şəkildə axtarmalıdır.

Bilirik ki, “tədris metodu təlimdə müəyyən məqsədə nail olmaq üçün müəllim və tələbələrin təşkil olunmuş fəaliyyətidir”. Müasir pedaqoji təcrübələrin sinif şəraitinə daxil edilməsi "və ya daxildən çıxarmaq, aşkar etmək, özünü tanımaq və şərait yaratmaq və inkişaf etdirmək, daxildən öyrənmək" deməkdir. Tədris şagirdlərin öz bacarıq və istedadlarını nümayiş etdirməsinə imkan verməlidir. Məqsəd onları öz təcrübələrinə və həmyaşıdlarının təcrübələrinə əsaslanaraq müstəqil şəkildə hər hansı bir nəticəni qavraya və ifadə edə biləcəkləri bir vəziyyətə gətirmək olmalıdır.

Müasir pedaqoji təcrübələrdən istifadə müəllimin yaradıcılıq qabiliyyətlərini nümayiş etdirməklə yanaşı, həm də şagirdləri yeni şanslar qarşısında qoyur, onların qavrayış qabiliyyətini artırır və tədqiqatçılıq qabiliyyətlərinin formalaşmasına kömək edir. Məqsəd şagirdə daha çox tənqidi düşüncəni, daha yaxşı mühakimə yürütməyi və müntəzəm tədqiqat vərdişlərinin inkişafını təşviq etmək olmalıdır. Şagirdin əqli əməyinin məhsulundan aldığı böyük estetik həzz onlarda tədqiqat vərdişlərinin formalaşması prosesini tamamlamalıdır. Təlimatçının sinifə təqdim etdiyi problem nə qədər çətin, dərin və rəşional olarsa, şagirdlər onu başa vurduqdan sonra bir o qədər müvəffəqiyyətli və yerinə yetirilmiş hiss edəcəklər. Beləliklə, təlimatçı birbaşa qarşısında tələbənin köməyi ilə görünməmiş yaradıcılıq işləri görür və tələbə son məhsulda əlini hiss edəndə tamamilə yeni bir təcrübə qazanır. Dərslər həm məlumatlandırıcı, həm də cəlbədicilə olmalı, yaradıcılığa və praktik tətbiqə önəm verilməlidir.

Müəllimlər sistemə suallar verməklə tələbələrin əməkdaşlığını təşviq edə bilər sonra isə müxtəlif cavablardan istifadə edərək, vəziyyət haqqında geniş nəticəyə gələ bilirlər. Şagirdlər alqoritm vasitəsilə öyrəndikləri prinsipləri tətbiq etmək qaydalarını inkişaf etdirirlər. İndi təlimatçının ardıcıl şəkildə suallar vermək və hər bir cavaba əsaslanaraq aydın təlimatlar verməklə bir sıra problemlər və onların həlli yolları ilə sinifə rəhbərlik etmə vaxtıdır. Şagirdlər bu sualları tamamladıqdan və cavablandırdıqdan sonra geniş mühakimə yürüdürlər. Qaydaları əzbərləməklə uğur qazanmaq cəhdləri uğursuzluqla nəticələnir (7).

Bütün təbəqələrdən olan insanlar, o cümlədən akademiklər, ibtidai sinif şagirdləri, universitet tələbələr və Azərbaycanın ədəbi dili hamısı yazılı və şifahi ünsiyyət standartlarına cavab vermək üçün birlikdə çalışırlar. Səlis şifahi və yazılı ünsiyyət bacarıqlarına sahib olmaq günümüzün rəqabətli dünyasında uğur qazanmaq üçün vacibdir, eyni zamanda öz sözləri ilə başqalarına təsir etmək və inandırmaq bacarığıdır.

Geniş istifadə olunmasınə baxmayaraq, Azərbaycan dili rəsmi işgüzar sənədləşmə işlərində, idarə və təşkilatı sənədlərdə, öz iş üslubunun qurulmasında digər dillərdən geri qalmışdır. Hər iki üslubun spesifik aspektləri üzrə bəzi şərhələrin verilməsi hələ Azərbaycanda formal-ışgüzar və formal üslubların öyrənilməsi hələ başlanğıc mərhələsindədir və bu ikisi çox vaxt fərqli məqsədlərə xidmət edir. Azərbaycan dilini, onun incəliklərini, imkanlarını və ifadə üsullarını, o cümlədən nitq mədəniyyətinin nəzəri əsaslarını, ədəbi konvensiyaları, variasiyaları və funksional üslublarını,

habelə natiqlik sənətini bilmək çox vacibdir, çünki bu mövzuları başa düşmək yazı bacarıqlarına təsir göstərir. Rəsmi və rəsmi-ışgüzar sənədlər Azərbaycan cəmiyyətinin ictimai və sosial həyatında mühüm rol oynayır beləliklə, onlar kommunikativ, işgüzar və akademik ünsiyyət üçün dövlət və beynəlxalq standartlara riayət etməlidirlər. Natiqlik sənətinə yiyələnmək korporativ dünyada insanın ünsiyyət bacarıqlarını inkişaf etdirməyin vacib komponentidir. İşgüzar ünsiyyət həm yazılı, həm də şifahi ifadəni əhatə edir. İşgüzar yazışmalar müxtəlif formalarda olur, o cümlədən, lakin bunlarla məhdudlaşmayaraq təşkilatlararası və təşkilatdaxili yazışmalar, təşkilatlar və şəxslər arasında hüquqi və sənaye sövdələşmələri, dövlət, qeyri-dövlət və özəl idarə, müəssisə və qurumların idarə edilməsində istifadə olunan saysız-hesabsız sənədlər də istifadə edilməkdədir. Müəyyən dairələrdə kommersiya maraqları olan, işgüzar ünsiyyət qurmaq, işgüzar əlaqələr qurmaq və biznes problemlərini həll etmək üçün icazə verilən şəxslər tərəfindən istifadə olunur. Ona görə də rəsmi iş dili ilə bağlı məsələləri onun yazılı və şifahi formalarında müstəqil şəkildə başa düşmək lazımdır. Orta məktəbdə natiqlikdən nümunə kimi istifadə edərək, onların hər hansı bir fənn üzrə elmi məlumatların əldə edilməsi ilə necə əlaqəli olduğunu təhlil edəcəkdir. Bütün ictimai sahələr üzrə mədəni və kommunikativ cəhətdən səriştəli mütəxəssislərin yetişdirilməsi bu bilik və bacarıqların əldə edilməsində məqsəddir. Problemləri başa düşmək üçün dilin harada istifadə oluna biləcəyini düşünün (8).

Yazı sahəsini uğurla keçmək üçün mənalı ifadə üçün çərçivəni təmin edən geniş prinsiplər və təlimatlar toplusuna riayət etmək lazımdır. Yazılı ünsiyyətin ardıcılığı və başa düşülməsi sintaksis, üslub və təşkilatı əhatə edən bu qaydalarla gücləndirilir. Bu geniş ifadələri əhatə etməklə, yazılı mesaj daha təsirli və oxunması asanlaşdırılır.

Qrammatika ən əsas səviyyədə yaxşı yazının təməli daşdır. Düzgün qrammatikadan istifadə düşüncələri dəqiq və dəqiq ifadə etməyə kömək edir ki, bu da öz növbəsində yazıçı ilə oxucunun ünsiyyətini asanlaşdırır. Qrammatika qaydalarına durğu işarələrindən, nitq hissələrindən və sintaksisdən düzgün istifadə daxildir. Qrammatik qaydalara ardıcıl olaraq riayət etmək yazılı nitqdə nizam-intizam hissi yaradır ki, bu da oxuculara heç bir əlavə çaşqınlıq olmadan fikirləri izləməyə kömək edir.

Yazının ritmi və durğu işarələrinin köməyi ilə daha yaxşı başa düşülə bilər. Vergül, nöqtə və nöqtəli vergül kimi durğu işarələri təkcə oxuculara deyilənləri anlamağa kömək etmir, həm də hekayənin necə izah olunduğuna təsir göstərir. Yazıçının durğu işarələrindən yaxşı istifadə etmək bacarığı mətnin oxunaqlılığını yaxşılaşdırır, onlara əsas məqamları vurğulamağa, fasilələri bildirməyə və fikirlərini ardıcıl şəkildə təşkil etməyə imkan verir.

Rahət şəkildə axıcı olan yazı ardıcıl zamanlardan və səslərdən istifadə edir. Aktiv və passiv səs arasında dəyişmək və ya gərginliyi keçmişdən indiyə qədər dəyişmək düşüncələrin təbii irəliləyişinə mane ola bilər. Onların hekayəsinin mənalı və asan başa düşüldüyünə əmin olmaq üçün yazıçılar gərginlik və səs tonu ilə yazını ahənkardlıq istifadə edərək diqqətli və ardıcıl olmalıdırlar.

Uyğunluq anlayışı təkcə cümlələrin formasını deyil, həm də abzas və esselərdə fikirlərin düzülməsini də əhatə edir. Hər bir abzas anlayışların məntiqi ardıcılığını izləyən yaxşı təşkil olunmuş yazıda ümumi hekayə axınına əlavə edir. Hamar və başa düşülən oxu təcrübəsi üçün fikirlər və abzaslar arasında keçidlər oxucunu yazıçının düşüncə prosesindən keçirən birləşdirici əlaqə kimi olmalıdır.

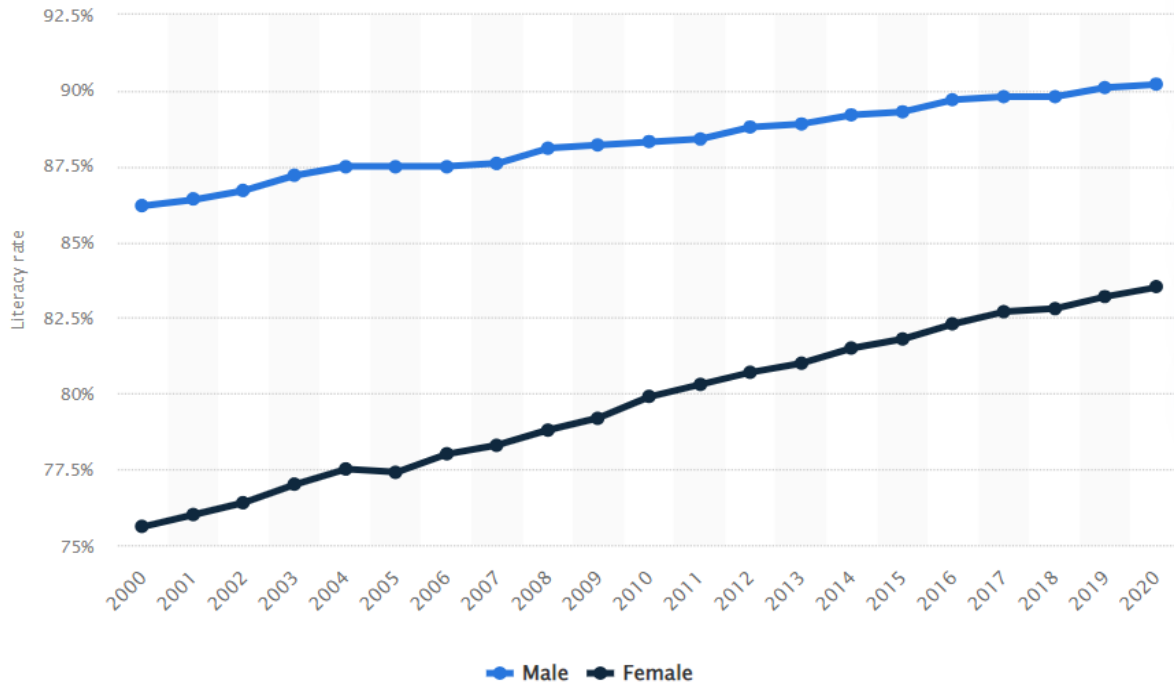
Nəhayət, müəlliflərin ümumi yazı anlayışlarına daxil olan güclü və uğurlu ünsiyyət yaratmaq üçün istifadə edə biləcəyi bir sıra prinsiplər mövcuddur. Birlikdə, bu anlayışlar qrammatik əsaslardan stilistik detallara, uyğunluq və aydınlıqdan tamaşaçı məlumatlılığına qədər yazılı ünsiyyətin ərazisini formalaşdırır. Bu sahədə müəlliflər təkcə qanunlara əməl etmir, həm də fikirlərini aydın, bəlağətli və rezonansla ifadə etmək üçün dildən istifadə edirlər (Weinberger, Evans, Allesina, 2015).

Chapell (2011) və ya "Yazmanın əhəmiyyəti nədir?" verdiyi bütün faydaları görmək. kimi kömək edir:

- özünü ifadə etmək;
- ünsiyyətin gücləndirilməsi;

- düşünmə qabiliyyətlərinin inkişaf etdirilməsi;
- məntiqli və inandırıcı arqumentlər irəli sürmək;
- öz fikirlərini düşünmək və yenidən qiymətləndirmək imkanı yaratmaq;
- tənqid vermək və qəbul etmək;
- məktəbə və işə hazırlıq.

Mövzunun əhəmiyyətini anlamaq üçün şəkil-də qlobal oxuma və yazma bacarıqları qeyd edilmişdir. Bu statistikanı qeyd etməkdə əsas məqsədimiz qlobal məkanda oxuma və yazma bacarıqlarının hər bir sahəyə təsir etməsi barədə məlumat qeyd etməkdir. Həmçinin elektron avadanlıqların istifadəsinin çoxalması səbəbi ilə yazı qaydalarının mənimsənilmə səviyyəsi artmışdır.

Şəkil 1. 2000-ci ildən 2020-ci ilə qədər dünya səviyyəsində oxuma və yazma səviyyəsinin artım tempi Mənbə: (10)

Yazının əhəmiyyəti həm akademik, həm də peşəkar şəraitdə geniş istifadə olunduğuna görə qiymətləndirilə bilməz. Tələbələr müəllimlər, müdirilər, sinif yoldaşları və onlardan özlərini yazılı şəkildə ifadə etmələrini gözləyən hər kəslə ünsiyyət qurmaqda çətinlik çəkəcəklər. Təkliflər, memorandumlar, hesabatlar, ərizələr, ilkin müsahibələr, e-poçtlar və bir sıra digər yazılı peşəkar sənədlər kollec tələbələri və yeni məzunlar üçün adi haldır.

Yazı bacarıqlarının inkişafı prosesində öyrənmək dil biliyinin digər üç sütunu - dinləmə, oxuma və danışma ilə tanışlıq və təcrübə tələb etdiyi üçün tədris prosesində xüsusi yer tutur. Bu həm də metakognitiv qabiliyyətlərin inkişafını zəruri edir. Akademik yazmaq tələbələrədən diqqətini konkret məqsədə yönəltməyi, ətraflı strategiya hazırlamağı, məqalənin təşkili və məntiqini nəzərdən keçirməyi, sonra yenidən yazmağı və redaktə etməyi tələb edir. Yazı prosesi boyunca kognitiv bacarıqlar tələb olunur, çünki tələbələr bir çox mənbələrdən alınan məlumatları qiymətləndirməli və inteqrasiya etməlidirlər. Təlim prosesinin başlanğıcında tələbələrə yazmaq üçün mümkün qədər çox sərbəstlik vermək yaradıcılıq hissini ilhamlandırma və onları yazıya cəlb etməyin ən böyük üsullarından biridir (Zajicova, 2011: 104-132).

Məsələn, Maley (Maley, 2009)-a görə yaradıcı yazı bir sıra üstünlüklərə malikdir. Birincisi, bu, tələbələrə qrammatika, lüğət, fonetik və diskurs daxil olmaqla bütün səviyyələrdə dil bacarıqlarını

inkişaf etdirməyə kömək edir. İkincisi, bu, onları öz unikal mənalərini çatdırmaq üçün maraqlı və tələbkar üsullarla dildən istifadə etməyə çağırır.

Tələbələr yaradıcı şəkildə yazdıqda, onlar tez-tez özlərinə dəyər və inam hissələrində əhəmiyyətli yüksəliş yaşayırlar. Şagirdlər tez-tez dil öyrənərkən öz kəşflərini edirlər ki, bu da dil inkişafı ilə yanaşı şəxsi inkişafı da artırır. Müsbət motivasiyanın yüksəlməsi bu təkmilləşdirmələrin qaçılmaz əlavə məhsuludur.

Nəticə

Nəticə olaraq qeyd edə bilərik ki, yazı qaydalarına riayət edilməsi şəxsin savadlılıq səviyyəsini və özün ifadə mexanizmlərinə təsir göstərir. Həmçinin günümüz də texnologiyaların inkişafı yazı qaydalarının tələblərini olan diqqəti artırdı. Həm biznes həm də şəxsi həyatımızda yer alan ünsiyyət rəsmi məqamlarda bu, qaydalara əməl edilməsinin önəmlik səviyyəsini ortaya qoydu. Yuxarı da bir çox məsələlərə toxunaraq qeyd etdiyimiz şərtlərdən daha geniş bəhs etdik.

Ədəbiyyat

1. Masharipovna, R.K. (2021). Formation of correct writing skills. Journal NX, 7(02), pp.206-210.
2. Treiman, R. (2018). Teaching and learning spelling. Child Development Perspectives, 12(4), pp.235-239.
3. Kale, M. (2018). Deep learning for digital text analytics: Sentiment analysis. arXiv Prepr, arXiv 1804.03673. <https://doi.org/10.48550/arXiv.1804.03673>
4. Song, D., Vold, A., Madan, K., Schilder, F. (2022). Multi-label legal document classification: A deep learning-based approach with label-attention and domain-specific pre-training. Information Systems, 106, 101718. <https://doi.org/10.1016/j.is.2021.101718>
5. Wu, L.T., Lin, J.R., Leng, S., Li, J.L., Hu, Z.Z. (2022). Rule-based information extraction for mechanical-electrical-plumbing-specific semantic web. Automation in Construction, 135, pp.104-108. <https://doi.org/10.1016/j.autcon.2021.104108>
6. Kelemen, G. (2019). Methods and strategies used to enhance correct writing. Educatia Plus, 22(1), pp.183-197.
7. <https://www.arti.edu.az/az/presentation/935-azərbaycan-dili-tadrisində-dil-qaydalarının-manimsədilmasında-alqoritmlərdən-istifadə>
8. https://filologiya.az/images/PDF_Proqram/Muhasir_Dill/Kommunikasiya%2029.12.22.pdf
9. Weinberger, C.J., Evans, J.A., Allesina, S. (2015). Ten simple (empirical) rules for writing science. PLOS Computational Biology, 11(4), e1004205.
10. <https://www.statista.com/statistics/1220131/global-adult-literacy-rate-by-gender/>
11. Zajicova, P. (2011). Creative writing in teaching German. In V. Janikova (Ed.), Teaching Foreign Languages. Prague: Grada Publishing, a.s., pp.104-132.
12. Maley, A. (2009). Creative writing for language learners (and teachers). Retrieved from <http://www.teachingenglish.org.uk/think/articles/creative-writing-language-learners-teachers>

Göndərilib: 08.10.2023

Qəbul edilib: 30.11.2023